

DARIUS DE GROTE IS NIET OKÉ

Adib Khorram

(door Catuja Luna Beunen)

OVER DE AUTEUR

Adib Khorram schreef zich vroeger – samen met zijn vrienden – in op zijn school bij het ‘writing lab’, daar schreven ze elke dinsdag en donderdag na school verhalen. De verhalen waren vreselijk maar ze waren van hen, en sindsdien houdt hij van schrijven. Darius de Grote is het eerste boek dat hij heeft uitgegeven en hij heeft hier verschillende prijzen voor gewonnen.

1. HET VERHAAL

Samenvatting

Darius en zijn gezin gaan naar **Iran** om zijn familie te ontmoeten. Daar leert hij ‘zijn’ **cultuur** en familie beter kennen. Hij ontmoet Sohrab met wie hij een **hechte vriendschap** aangaat, ze gaan samen **voetballen**. Tijdens hun bezoek begint Darius zich meer en meer open te stellen, evolueert de relatie met zijn familieleden en ondergaat hij een stevige **zelfontwikkeling**.

“Misschien had hij gelijk en was ik veranderd. Misschien had ik iets van Darius de Grote mee teruggebracht.” (p.304)

Op school wordt Darius **gepest** en heeft hij moeite met zich te verbinden. Ook zijn relatie met zijn **vader** verloopt moeizaam. Stephen Kellner lijdt ook aan depressie, die zeker in het verleden sporen heeft nagelaten in het gezin. Vader en zoon leren hierover te praten en hun relatie krijgt meer diepgang.

“Papa had zijn depressie nooit voor me verborgen. Niet echt. Maar ik had nooit geweten dat ik hem bijna was kwijtgeraakt. En hoe hard hij had gevochten om bij ons te blijven, ook al had het hem in een Borg veranderd. Ik wilde hem niet verliezen. En hij wilde mij niet verliezen. Hij wist alleen niet hoe hij dat hardop kon zeggen. Ik denk dat ik mijn vader nog nooit zo goed had begrepen.” (p.285)

- Had de familie Kellner eerder naar Iran moeten gaan?
- Is je familiegeschiedenis bepalend voor je eigen persoonlijke ontwikkeling?
- Wat zijn de meningen over de avond traditie? (aflevering star trek en later thee en gesprek)

Personages

Darius / Darioesj: Hoofdpersonage. Darius lijdt aan **depressie** omdat zijn brein verkeerde stoffen aanmaakt, doorheen het boek uit zich dit vooral in onzekerheid, het gevoel **nergens bij te horen** en alles fout te doen (vooral in de ogen van zijn vader). Hij heeft een liefde voor **thee**. Het wordt nooit expliciet gezegd maar het is duidelijk dat Darius **homoseksueel** is.

“Mijn moeder zegt dat ze me naar Darius de Grote heeft genoemd, maar ik vind dat mijn ouders de teleurstelling wel over zichzelf hebben afgeroepen door de naam van zo’n machtige historische heerser te kiezen.” (p.10)

“Ik had niets om depressief over te zijn. Er was me nooit iets heel ergs overkomen. Ik voelde me zo’n mislukking.” (p. 70)

- Hoe zouden ze Darius beschrijven (meelijwekkend, lief, eigenwijs, zwak,...)

Sohrab: Net als Darius hoort hij nergens echt bij, in zijn geval omdat hij Bahai is. Sohrabs vader zit in de gevangenis omdat hij tijdens demonstraties (waar hij overigens niet aan meedeed) is opgepakt, later sterft hij zonder dat zijn gezin hem nog heeft kunnen zien. Sohrab voetbalt bijna elke dag en vraagt ook Darius mee te doen, dit is de basis voor hun vriendschap.

“Ik hield van Sohrab. Ik hield echt van hem. En ik vond het fijn om Darioesj voor hem te zijn. Maar het was tijd om weer Darius te worden.” (p.293)

- Is Sohrab een goede vriend? Zullen ze in contact blijven?
- Hoe gaat hij om met het verlies van zijn vader? (ruzie met Darius)

Stephen Kellner: vader. Ondanks hun moeilijke relatie vervult Stephen een **heel belangrijke rol** in het leven van Darius. In de ogen van Darius is zijn vader beter dan hemzelf en zal Stephen daarom **nooit tevreden** zijn. Dit is natuurlijk niet waar, dit wordt op het einde verwerkt.

“Papa en ik namen allebei pillen tegen depressie. Behalve star trek en geen Farsi spreken was depressiviteit zo ongeveer het enige dat we gemeen hadden.” (p.31)

“Ik wist niet hoe hij het voor elkaar kreeg. Hoe hij zich als een kameleon aanpaste en meedeed met de mannen van de familie Bahrami. Ongelooflijk. Deze man kon echt alles.” (p.186)

- Wat zijn de meningen over Stephen Kellner? (is de spanning tussen vader en zoon begrijpelijk?)
- Heeft Stephen zich echt aangepast of is dit slechts illusie?

Mamoe (Fariba): grootmoeder. Ze is een heel **liefdevolle vrouw** die enorm veel gaat betekenen voor Darius.

Baboe (Ardesjier): grootvader. Hij is een beetje **grillig**, houdt zich meer vast aan de **geschiedenis** van zijn familie. Hij heeft dan ook moeite met het feit dat zijn dochter en haar gezin in Amerika wonen. Zijn koeler gedrag komt zeker ook voort uit zijn **hersentumor**.

“Op dat moment begreep ik mijn grootvader volkomen. Ardesjier Bahrami was net zo bedroefd als ik. Hij legde zijn hand in mijn nek en kneep zacht. Het was bijna een omhelzing. Terwijl we het landschap in de diepte bekeken, leunde ik tegen hem aan. Dat was ook bijna een omhelzing.” (p.227)

“Daarna ging ik bij Sohrab staan en keken we samen naar Baboe. Hij liep wankel over de dakpannen en besproeide zijn vijgenbomen alsof dat de veiligste en meest voor de hand liggende methode was. Sohrab keek me glimlachend aan. ‘Maak je geen zorgen, Darioesj. Hij doet dit elke week.’ Dat maakte het nog erger. Ik snakte naar adem toen baboe over de rand van het dak leunde om de verste bladeren van zijn vijgenbomen te bereiken. Ik boog me naar Sohrab toe en vroeg zacht: ‘Is het wel verstandig dat hij dat doet?’ ‘Niet echt.’ Maar we blijven gewoon kijken tot hij klaar is?’ ‘Ja.’ ‘Oké.’” (p.91)

- Blijft baboe hangen in het verleden?
- Hoe gaat de familie om met zijn ziekte? Hoe gaat hij om met zijn ziekte? (Iedereen is zich bewust dat baboe niet lang meer zal leven maar er wordt niet echt over gesproken. Baboe zelf heeft het moeilijk met zijn achteruitgang, zijn gedrag is enorm veranderd sinds de tumor.)
- Kunnen ze zich iets voorstellen wat voor impact dit op de familie heeft? Hoe ervaren ze het?

Laleh : zusje. Ze is een **energiebom** die zich heel snel aan het Iraanse leven aanpast, ze trekt vooral op met haar **baboe** terwijl Darius zich meer naar mamoe richt. Haar **Farsi** is beter en ze is **populair** op school, hierdoor krijgt Darius het gevoel dat zij het geslaagde kind is en hij de teleurstelling. Ondanks dit houdt Darius enorm van zijn kleine zusje. Hij weet heel goed hoe hij haar rustig krijgt of hoe hij een Laleh ramp kan voorkomen.

“Zoals ik moest doen alsof ik niet graag met mijn kleine zusje samen met haar poppenservies speelde, moest Laleh doen alsof ze niet gezoend wilde worden door haar grote broer. Maar ze was niet erg goed in doen alsof.” (p.30)

Stijl

Het is uitsluitend verteld vanuit het **ik – personage** Darius Kellner. Er worden veel *Star Trek* referenties of zelfgemaakte termen gebruikt die vaak humoristisch zijn (*level ... stilte, Smaug de verschrikkelijke,...*). De hoofdstukken hebben altijd een titel die iets te maken hebben met wat er op dat moment verteld zal worden. Er wordt veel gebruik gemaakt van **herhalingen**, (*Stephen Kellner ..., dat is normaal toch?*) deze herhalingen geven zowel diepgang als een aanzet tot soms cynische humor. Deze **humor** is voldoende en luchtig genoeg aanwezig om de zware thema's vlot te kunnen lezen. De schrijfstijl is heel **subtiel**, als lezer wordt je regelmatig aangespoord om **kritisch te denken**. Hiernaast is er ook aandacht besteed aan het **mooi verwoorden** van zaken. Woorden in het Farsi krijgen altijd een **korte beschrijving** zodat je weet waar het over gaat, uitleg over thee, voedsel, gewoontes,... krijgt ook zeker een plaats.

“En als iedereen op Chapel Hill High Trents gedrag toestond, kon het dus geen pesten zijn wat hij deed. Toch?” (p.10)

“Stephen Kellner hield van hard rijden. Zijn Audi had er de paardenkrachten voor en hij vond het heerlijk om op te trekken tot de ontsnappingssnelheid, keihard te remmen als dat moest (bijvoorbeeld om een peuter met zijn splinternieuwe knuffel in zijn armen niet dood te rijden) en dan weer gas te geven.” (p.17)

2. VERWERKING

Thema Iran

“Tarof is een Iraans woord dat moeilijk te vertalen is. Het is een van de belangrijkste omgangsvormen voor Iraniers en heeft te maken met gastvrijheid, respect en beleefdheid. In theorie betekent tarof dat je anderen belangrijker vindt dan jezelf. Maar in werkelijkheid betekent het dat je iemand die bij je thuis komt, eten moet aanbieden, maar omdat je gast ook moet taroffen moet hij of zij weigeren, en jij als gastheer of – vrouw moet terugtaroffen en volhouden dat het geen enkele moeite is en dat ze echt moeten eten, enzovoort, tot een van de twee er niet meer uitkomt en eindelijk toegeeft.” p.79)

“Farsi heeft verschillende manieren om met mensen te praten, afhankelijk van het al dan niet formele karakter van de situatie en je relatie tot de ander. Farsi is heel erg van alles : heel erg specifiek, heel erg poëtisch en heel erg afhankelijk van de context.” (p.24)

- Ligt er te veel / te weinig aandacht op de cultuur van Darius? Waarin uit dat zich? (Farsi, Tarof,...)
- De familie lijkt niet zo gelovig, was dit verassend? Wat zijn de gedachten over geloof?

Thema vriendschap

“Ik vond het heerlijk om Sohrabs vriend te zijn. En hoe ik zelf werd door die vriendschap.” (p.261)

- Hoeveel invloed heeft vriendschap op een persoon?

Thema depressie / medicatie / ziekte

- In Iran zien ze depressie niet als een aandoening maar als een bijna overdreven iets waar je zelf voor kiest. Medicatie is overbodig. Vooral via baboe wordt het verschil in visie duidelijk. Hoe denken de lezers hierover?
- Darius is 'dik' door de medicatie, zijn ze akkoord dat het ook (zoals zijn vader zegt) met zelfdiscipline beter zou kunnen zijn?
- Hebben ze ervaring met depressie? Kunnen ze hierover praten?

Thema lgbtq+

"Echte Iraniërs zijn reuze geïnteresseerd in de voortplantingsmogelijkheden van hun nageslacht.

'niet echt,' zei ik. Het rood verspreidde zich naar mijn wangen. Niet echt was de veiligste vorm van nee die ik kon verzinnen. Ik wilde oma niet teleurstellen." (p.75)

"Ik wendde me af om hem privacy te geven en ook omdat ik er zelf moeite mee had. Sohrab zag er echt goed uit." (p.114)

"Zijn platte borst ging op en neer en zijn buikspieren rolden bij elke ademhaling. Hij straalde zo veel warmte uit dat ik het gevoel kreeg dat ik me zou branden als ik te dichtbij kwam." (p.253)

- Had het wel expliciet moeten gezegd worden?
- Hoe zien ze de relatie tussen cultuur en seksuele oriëntatie? Wat zijn hun standpunten?
- Zou Sohrab hebben geweten dat Darius homoseksueel was? Had dit een probleem geweest?

Thema pesten

"Waar je ook naar school ging, gepest werd er altijd." (p.209)

- Hebben ze ervaring met pesten?
- Gaan zijn ouders er correct mee om?

Thema racisme en vooroordelen

"Mijn moeder zei altijd dat zulke grappen haar niet dwarszaten omdat Iraniërs nooit terroristen kunnen zijn. Er is geen Iraniër die daarvoor 's ochtends vroeg genoeg uit zijn bed kan komen. Ik wist dat ze dat zei omdat ze het wel erg vond. Maar het was makkelijker om er zelf grappen over te maken." (p.42)

"Waarom noemde hij Iran mijn huis, terwijl hij wist dat ik in Portland geboren en opgegroeid was?" (p.47)

"Ik had niet verwacht dat Sohrab een iPhone zou hebben. Ik weet niet waarom." (p.128)

- Hoe gaan zij om met racisme? Kwam het genoeg / te veel aanbod?
- Darius heeft zelf ook een 'vertekend' beeld van Iran, is dit te verklaren door de nogal Amerikaanse opvoeding die hij heeft genoten? Of eerder door een algemeen beeld dat we onbewust in stand houden? Hoe denken de lezers hierover en waarom....?

Fragmenten

“‘Iedereen wil je hier. Er is een gezegde in het Farsi. Het betekent ‘je plaats was leeg’. Dat zeggen we als we iemand missen.’ “ (p.188)

“Ze was een vervanging. Een upgrade. Dat wist ik zonder dat iemand het hardop hoefde te zeggen. Ik wist dat Stephen Kellner opgelucht was omdat hij nog een kans kreeg, een nieuw kind dat niet zo’n teleurstelling zou zijn. Het stond op zijn gezicht geschreven, elke keer dat hij naar haar glimlachte. En elke keer dat hij om mij zuchtte. Dat nam ik Laleh niet kwalijk. Echt niet. Maar soms vroeg ik me af of ik een ongelukje was. Dat is normaal. Toch?” (p.133)

“Er was nog niet veel verkeer op de snelweg, maar baboe reed alsof hij voortdurend vijandelijk vuur moest ontwijken en voerde de ene na de andere noodmanoeuvre uit. Zo hoorde het blijkbaar.” (p.150)

“‘Baboe was verdwaald.’ Ik wist dat baboe nooit meer in de rookmobiel zou rijden.” (p.160)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op ‘Welke boeken moet ik lezen’ en dan op de groep en het boek in kwestie.